

вок, що найбільшого значення цей показник набуває при трьох пояснюючих змінних, включених до моделі (7). Подальше збільшення кількості предикторів у моделях (8) – (12) призводить до незначного збільшення коефіцієнта детермінації, зменшення значення скоригованого коефіцієнта детермінації і його нижньої довірчої межі.

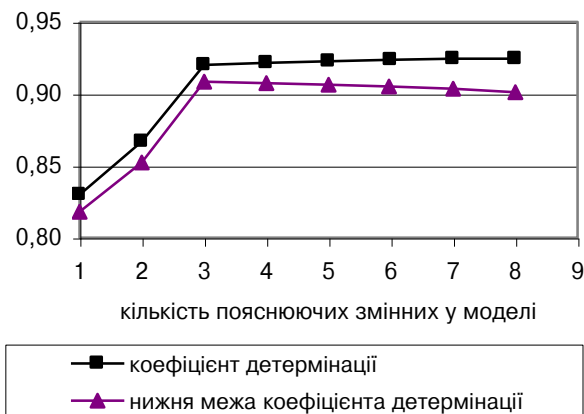

Рис. Залежність коефіцієнта детермінації і його нижньої довірчої межі від кількості пояснюючих змінних у моделі

Статистичні перевірки з імовірністю 0,95 підтвердили значимість коефіцієнта детермінації і всіх оцінок параметрів моделі (7). Крім того, застосування тесту Феррара-Глоубера до моделі (7) не виявило присутності мультиколінеарності. Отже, незважаючи на зменшення кількості пояснюючих змінних, більш адекватною порівняно з моделями (4) та (12), є модель (7).

Таким чином, у сучасних економічних умовах структура капіталу вітчизняних підприємств має певну інерційність, про що свідчить високий ступінь залежності її поточного стану від попереднього. Крім того, суттєвий вплив на структуру капіталу здійснюють рентабельність діяльності і динаміка активів підприємства. При цьому, як і очікувалось, між рентабельністю діяльності і структурою капіталу, відображеною показником концентрації запозиченого капіталу, існує зворотний зв'язок, а між структурою капіталу і темпом зростання активів — прямий зв'язок. Інші чинники формування структури капіталу, які є суттєвими в країнах з розвинутою економікою, виявилися незначними.

Побудована економетрична модель (9) дозволила автору визначити чинники, зміни яких на 91,54% пояснюють зміни у фактичній структурі капіталу вітчизняних промислових підприємств.

Крім того, на основі цієї моделі, маючи інформацію щодо очікуваних рентабельності й темпів зростання активів підприємства, можна зробити прогноз майбутньої структури капіталу підприємства, який може мати значний вплив на оцінку інвестиційної привабливості та кредитоспроможності підприємства.

Література: 1. Кузнецова О. А., Лившиц В. Н. Структура капіталу. Анализ методов ее учета при оценке инвестиционных проектов // Экономико-математические методы. Вып. 4. — 1995. — Т. 31. — С. 12 – 31. 2. Ермолаев С. Н. Вопросы практического использования теории структуры капитала Миллера-Модильяни // Менеджмент в России и за рубежом. — 1999. — №3. — С. 41 – 52. 3. Бланк И. А. Управление формированием капитала. — К.: Ника-Центр, 2000. — 512 с. 4. Егорова Н. Е., Смулов А. М. Предприятия и банки: взаимодействие, экономический анализ, моделирование. — М.: Дело, 2002. — 456 с. 5. Терещенко О. Финансирование предприятий в Украине: актуальные проблемы и шляхи їх вирішення // Економіка України. — 2002. — №1. — С. 10 – 16. 6. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту. — К.: Молодь, 1997. — 1000 с. 7. Теплова Т. В. Финансовые решения: стратегия и тактика. — М.: ИЧП "Издательство Магистр", 1998. — 264 с.

Стаття надійшла до редакції
04.11.2003 р.

УДК 004:657.658

Столбовський А. О.

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

The questions of the accountancy data processing at the enterprises under Internet developing networks are considered. Great attention is paid to the application of Internet technologies to the document circulation system. It helps to exchange information not only between structural subdivisions but also with counteragents, owners and controlling bodies. While doing this it's necessary to pay attention to security of the keeping confidential accountancy information, not allowing to introduce undesired information.

На сучасному етапі розвитку обчислювальної техніки спостерігається швидке зростання про-

дуктивності комп'ютерів. У той же час нові технології виробництва дозволили значно знизити ціни напівпровідникових приладів, і, таким чином, за останнє десятиліття вартість ЕОМ зменшилася в сотні разів.

Якщо раніше обчислювальна техніка використовувалася тільки на великих підприємствах для автоматизації найбільш трудомістких ділянок діяльності, то тепер вона стала доступною практично для кожного суб'єкта господарювання. Розповсюдження недорогих і продуктивних комп'ютерів і все більш широке використання їхніх можливостей для ведення бізнесу сприяло розробці великої кількості так званих "коробкових" систем автоматизації діяльності підприємства. Їхні характерні риси — масовість випуску і можливість підлагодження під конкретного користувача — зробили такі системи особливо привабливими для невеликих підприємств.

Однією з найбільш часто автоматизованих ділянок прийнято вважати бухгалтерію фірми. Сьогодні вона є центром, який координує всі ділові процеси, що мають місце на підприємстві.

Базовим середовищем функціонування будь-якої системи автоматизації діяльності підприємства є електронний документообіг.

Перші СЕД (системи електронного документообігу) виникли ще в 50-х роках ХХ століття, але донедавна їхнє використання було недостатньо ефективним. Багато в чому це обумовлено складністю обміну інформацією між системами: існуючі в той час канали зв'язку були дорогими і не мали достатньої перепускної здатності.

Поява і розвиток мережі Інтернет повністю вирішує питання передачі даних. Підприємство одержує можливість дешево й оперативно обмінюватися інформацією зі своїми підрозділами, у тому числі із тими, що знаходяться на великій відстані від головного офісу, а також взаємодіяти з контрагентами і державними органами.

Функціонуванню систем автоматизації бухгалтерського обліку підприємства приділяли увагу багато вчених і фахівців-практиків. Ця проблема так чи інакше розглядалася в роботах таких авторів, як В. В. Сопко, В. П. Завгородній [1; 2]; В. С. Пономаренко, Р. К. Бутова, І. В. Журавльова, Г. В. Назарова, Л. А. Павленко, О. І. Пушкар [3]; Ф. Ф. Бутинець, С. В. Івахненко [4; 5]; В. Б. Тарасов, П. С. Шильников [6]; А. Поваляєв [7] та інші.

У їхніх працях докладно розглянуті питання функціонування систем електронного документообігу фірми, зокрема бухгалтерії підприємства.

Деякі автори [3; 4; 6; 7] акцентують увагу на перспективності застосування Інтернет-технологій для побудови СЕД.

Бурхливий розвиток мережі Інтернет та розповсюдження комп'ютерної техніки дають можливість оцінити функціонування автоматизованих систем бухгалтерського обліку з інших позицій. Інтеграція нових web-технологій з існуючими автоматизованими системами підприємства дозволяє отримати певні переваги в процесі ведення бухгалтерського обліку. Проте питання щодо функціонування автоматизованої системи бухгалтерського обліку підприємства, яка базується на використанні Інтернет-технологій, в сучасній науковій літературі висвітлені недостатньо.

Завданням даної статті є визначення впливу мережі Інтернет на ефективність системи автоматизації бухгалтерського обліку фірми; дослідження переваг, що отримує підприємство завдяки використанню web-технологій. Крім того, в роботі побудована схема Інтернет-орієнтованої системи електронного документообігу підприємства.

Досліджуючи поставлені проблеми, насамперед слід зазначити, що автоматизація діяльності підприємства довгий час проводилася за окремими напрямками, включаючи автоматизацію систем керування (АСК — бухгалтерський, кадровий облік), технологічних процесів (АСУ ТП); автоматизацію проектування (САПР — системи автоматизованого проектування). При цьому перше місце за частотою використання займають системи автоматизації бухгалтерського обліку.

Якщо на фірмі для бухгалтерського обліку використовується більш ніж один комп'ютер, то об'єднання їх у мережу дає незаперечні переваги в плані оперативного обміну інформацією. Коли ж їх кількість перевищує десять, то створення локальної обчислювальної мережі з підключенням усіх служб і підрозділів є життєво необхідним.

На сучасному етапі підвищення ефективності діяльності підприємства пов'язане з прискоренням інформаційного обміну не тільки в його межах, але й із зовнішнім середовищем. У цих умовах системи автоматизації обліку стають доступними стороннім особам. Обмін комерційною інформацією може здійснюватися між різними користувачами: підрозділами підприємства; співробітниками, що знаходяться поза фірмою (відрядження, робота вдома); постачальниками і замовниками; засновниками й акціонерами (доступ до звітності).

На сьогодні обмін даними між вказаними суб'єктами можна здійснити двома шляхами.

Перший полягає в побудові власних ліній зв'язку із "вилученими" комп'ютерами. Він дозволяє підтримувати якісний та високошвидкісний обмін даними. Проте, якщо відстань між комп'ютерами становить декілька кілометрів, підтримання в робочому стані власного каналу передачі даних буде коштувати підприємству дуже дорого. А в тому випадку, коли необхідно поєднати комп'ютери за сотні або тисячі кілометрів, витрати на власні комунікаційні канали можуть зробити неефективним саме функціонування автоматизованої бухгалтерії.

Тому найбільш оптимальним є другий варіант — використання існуючої мережі Інтернет. Швидкість передачі інформації в Інтернеті достатня для задоволення сучасних потреб бухгалтерії, а вартість — практично нульова. Причому збільшення відстані між комп'ютерами ніяк не впливає на вартість передачі даних. Крім того, сучасні технології шифрування дозволяють уникнути розголошення або втрати конфіденційної інформації.

Іншими словами, якщо підприємство з географічно віддаленими підрозділами використовує Інтернет-технології, то це здешевлює, спрощує і прискорює роботу будь-якої автоматизованої системи бухгалтерського обліку. І в міру зростання відстані між автоматизованими робочими місцями ефективність вказаного варіанта побудови бухгалтерії збільшується.

Одним із найважливіших питань, що виникають у процесі роботи бухгалтерії, є організація руху документів на підприємстві. В умовах автоматизації управління фірмою стає актуальним питання обігу електронних документів.

Будь-яка автоматизована система бухгалтерського обліку функціонує в умовах електронного документообігу. Останній включає засоби створення електронних документів, організації їхнього руху, збереження, пошуку і контролю з метою оптимізації взаємодії між окремими користувачами і підрозділами підприємства.

Зрозуміло, що при автоматизації бухгалтерії переваги одержує підприємство, яке має найбільш розгалужену систему електронного документообігу (СЕД), що здатна об'єднати максимальну кількість користувачів як на самій фірмі, так і за її межами. У цьому аспекті вигідно відрізняються СЕД, що засновані на web-технологіях. Типова схема функціонування такої системи наведена на рисунку.

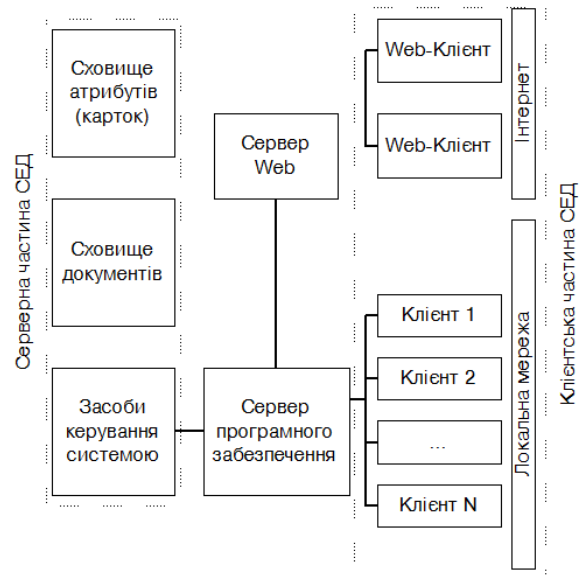

Рис. Схема web-орієнтованої системи електронного документообігу

Кожна СЕД складається з двох великих частин — серверної і клієнтської. Перша є ядром усієї системи. Серверна частина — це сховище інформації, яка обертається в системі. Для користувача ця інформація надається у формі окремих документів. На кожному з них відкриваються так звані картки, в яких знаходяться всі атрибути документа. Це значно спрощує пошук необхідних документів, їхнє порівняння і розмежування повноважень доступу. Тут же знаходяться засоби, що обробляють запити користувачів і здійснюють загальне управління системою.

Клієнтська частина включає окремі автоматизовані робочі місця (АРМ), тобто комп'ютери, встановлені в різних службах і підрозділах фірми. Вони виконують окремі завдання і через локальну мережу взаємодіють між собою і з серверною частиною СЕД. Така взаємодія передбачає наявність спеціального серверу програмного забезпечення. Він здійснює попередню обробку запитів користувачів, істотно розвантажуючи серверну частину СЕД і сприяючи зниженню обсягів переданої мережею інформації.

Якщо комп'ютер користувача знаходиться поза межами локальної мережі компанії, він може звертатися до сховища документів через

Інтернет. У цьому випадку доступ здійснюється за допомогою звичайного web-браузера через спеціальний web-сервер. Співробітники фірми, навіть перебуваючи на великій відстані від неї (у відрядженні, відпустці тощо), отримують можливість брати участь у корпоративному документо-обігу. Обмін інформацією відбувається також між контрагентами підприємства, власниками і контролюючими органами.

Робота з корпоративною базою даних через Інтернет є небезпечною, це пов'язано із підвищеним ризиком розголошення, просочення або зміни конфіденційної інформації. Тому доступ до ресурсів підприємства через web-сервер часто-густо є обмеженим: користувачі (після відповідної ідентифікації) можуть лише відкрити документи без права внесення змін до них.

Таким чином, Інтернет-технології відкривають нові перспективи для систем автоматизації роботи підприємства і, зокрема, для автоматизації його бухгалтерського обліку. Web-орієнтовані системи дозволяють будувати великі розподілені мережі, необхідні, в першу чергу, для бухгалтерій підприємств, що мають географічно віддалені підрозділи.

Електронний документообіг є основою функціонування будь-якої автоматизованої бухгалтерії. Сучасна СЕД містить у собі web-сервер, що забезпечує користувачам доступ через мережу Інтернет. Це дозволяє включати в систему нових користувачів і підвищувати ефективність функціонування бухгалтерії та підприємства в цілому.

Література: 1. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2000. — 260 с. 2. Завгородній В. П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. — К.: А.С.К., 1998. — 768 с. 3. Пономаренко В. С., Бутова Р. К., Журавльова І. В., Назарова Г. В., Павленко Л. А., Пушкар О. І. Інформаційні системи і технології в економіці. — К.: Видавничий центр "Академія", 2002. — 544 с. 4. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи. — Житомир: АСА, 2001. — 412 с. 5. Бутинець Ф. Ф., Івахненко С. В. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Курс лекцій. — Житомир: ЖІТІ, 1997. — 304 с. 6. Тарасов В. Б., Шильников П. С. Виртуальные предприятия: свойства, технологии создания, компоненты инфраструктуры // Информационные технологии. — 2000. — №9. — С. 2–7. 7. Поваляев А. Электронный бизнес: панацея или головная боль // eCommerce World. — 2001. — №2. — С. 36–40.

УДК 331.101.38:658

Гриньова В. М.

Шульга Г. Ю.

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

The article deals with the algorithm of a complex of measures on managing the system of material incentives of the personnel at an enterprise on the basis of classical functions of management. This algorithm allows to develop a control system of material incentives of the personnel in order to ensure the individual approach to each worker, in view of stimuli, which result in activization of labour activity, and trace the weak points of the given system.

У період розвитку ринкових відносин ефективність діяльності будь-якого підприємства, незважаючи на форму власності, багато в чому залежить від раціональності та гнучкості розробленої стратегії управління, що дозволяє адаптуватися до змін зовнішнього і внутрішнього середовища та забезпечує подальший розвиток. Необхідно враховувати, що на досягнення стратегічних завдань підприємства значно впливає якісний склад робочої сили, рівень кваліфікації, відповідний займаній посаді, зацікавленість як у підвищенні власних трудових результатів, так і в подальшому розвитку даного підприємства. Відповідний підбір якісного складу персоналу можливо здійснити лише за наявності на підприємстві ефективної системи матеріального стимулювання, що становить досить складний і багатогранний процес, спрямований на оптимальне задоволення інтересів учасників виробництва і створення умов для функціонування розроблених заходів. Система матеріального стимулювання включає ряд факторів: специфіку підприємства; потреби виробничого персо-